



Organisation
der Vereinten Nationen
für Bildung, Wissenschaft
und Kultur



- Harz - Braunschweiger
- Land - Ostfalen
- UNESCO
- Global Geopark

Landmärke **8**

Schloß Wernigerode®



 **GEO PARK®**
Harz . Braunschweiger Land . Ostfalen

Harz



Organisation
der Vereinten Nationen
für Bildung, Wissenschaft
und Kultur



Harz - Braunschweiger
Land - Ostfalen
UNESCO
Global Geopark

Den 17. november 2015 besluttede UNESCO på deres 38. generalforsamling at indføre en ny titel. Hermed kan geoparker kalde sig for **UNESCO Global Geoparks**.

25 europæiske og kinesiske geoparker havde allerede i 2004 grundlagt netværket Global Geoparks Network (GGN). I efteråret samme år blev geoparken Harzen · Braunschweiger Land · Ostfalen optaget i netværket. Regionale netværker, herunder European Geoparks Network (EGN), koordinerer til dato det internationale samarbejde.



Kortene viser landmærkeområdernes placering i geoparken Harzen · Braunschweiger Land · Ostfalen, og hvor i Europa UNESCO's globale geoparker ligger.

UNESCO-geoparker er unikke, klart afgrænsede områder, hvor geotoper og landskaber af international betydning ligger tæt op ad hinanden. UNESCO-geoparker har til opgave at beskytte den geologiske arv, støtte miljøundervisning og fremme en bæredygtig regional udvikling.



Handlinger, som kan forårsage betydelig skade på geotoper, er forbudt.



Historisme

Schloß Wernigerode®

Oprindeligt stod der en middelalderlig borg på toppen af Agnesberg. Borgen blev svært ødelagt under tredveårskrigen og senere ombygget til et barokt residensslot. Ombygningsarbejdet blev påbegyndt under greve ERNST AF STOLBERG-WERNIGERODE (1716 – 1778). I dag præsenterer slottet sig i en historistisk stil. Den sidste store ombygning fandt sted under greve OTTO AF STOLBERG-WERNIGERODE (1837 – 1896). Han var den første overpræsident af provinsen Hannover i Kongeriget Preussen, senere ambassadør i Wien og til sidst vicerigskansler.

To rundgange fører gennem 50 rum. Der er brugt lokale kvadersten som byggemateriale. Porthuset er beklædt med gule rognsten (Rogenstein). Rognsten er oolitiske kalksten, der består af bittesmå kugler, der minder om fiskerogn. Der er hovedsageligt brugt rognsten og røde sandsten fra Buntsandstein som byggemateriale.



Udsigt til slottet fra Agnesberg

Til ringmurene, sjældnere også tårnene og bygningsens opgående murværk er der anvendt gråvækker fra Agnesberg og sorte vulkanitter fra Harzens grundfjeld.

De forskellige bygningsdeles alder kan ses på naturstenenes udvendige flader. I de tidlige byggefaser er der hovedsageligt anvendt lagdelte sand- og kalksten, der er flækket på langs af lagene og hugget på tværs af lagdelingen. De rå overflader gør dem identificerbare. De bygninger eller bygningsdele, der er bygget i det 19. århundrede, kan derimod genkendes på deres glatskårne kvadersten, herunder gullige sandsten fra kridttiden og rognsten (til karnap, dør- og vinduesnicher eller trappeanlæg). Sjældnere – f.eks. på muren til den store slotsterrasse – er der også anvendt skårne kvadersten fra Muschelkalklag.

Schloß Wernigerode GmbH

☎ 0049 3943 - 553030

www.schloss-wernigerode.de

2

Gammel og ny bydel
Wernigerode

Den oprindelige bosættelse lå i en rydning tæt på, hvor byens centrum ligger i dag. I den gamle bydel lå sognekirken, det adelige gods og riddergårdene.

I starten af det 12. århundrede flyttede greve Adelberg von Haimar fra området sydøst for Hannover til Wernigerode. Han kaldte sig nu greve af Wernigerode. Hans efterkommere forvandlede sognekirken til et benediktinerkloster i 1265, den nuværende Sylvestrikirke. På nogenlunde samme tid opstod der en bebyggelse i det nordøstlige hjørne af byen, som senere blev den nye bydel. Der finder vi den romanske Johanniskirke. Byens første anløbssted er dog torvet og rådhuset, som forfatter og naturforsker HERMANN LÖNS (1866 – 1914) besøgte flere gange. Löns kaldte Wernigerode for "den kulørte by i Harzen".



Krells Smedje



Mindesmærke fra istiden

Rådhusbygningen blev nævnt første gang i 1277, hvor bygningen var et spil- og tinghus. Bygningen fik sit nuværende udseende efter en bybrand i det 16. århundrede. Torvets brønd er udsmykket med våbenskjold for greverne af Stolberg, som overtog herredømmet efter, at greverne af Wernigerode uddøde i 1429. Greve CHRISTIAN ERNST AF STOLBERG-WERNIGERODE (1691 – 1771) anerkendte i 1714 Brandenburg-Preussens overherredømme over grevs-kabet Wernigerode.

Tæt på rådhuset, på Klint 10, ligger Harzenmuseet i et beboelseshus fra 1821 (naturhistorie fra geologi til nutidens dyr samt byhistorie). Fra torvet fører "Breite Straße" forbi Krells Smedje fra 1678. Over for parkeringspladsen, i starten af Lindenallee, er der et mindesmærke fra istiden. Det markerer den sydlige grænse af den tidligere gletsjer.



Harzenmuseets åbningstider:

Ti - lø kl. 10 - 17, helligdage kl. 14 - 17

☎ 0049 3943 - 654454

www.wernigerode.de

3

Wernigerode bypark
Mineralslugt

Nogle af byens grønne områder blev nyanlagt i forbindelse med haveudstillingen i 2006, blandt andet området mellem søerne Kurtsteich og Schreiberteich. Der ligger nu her en såkaldt mineralslugt, som er et 48 m langt "vindue ind i Jordens historie". Nord-syd-profilen viser bjergarter og mineraler, som ville kunne ses ved et 15 km langt snit i undergrunden strækkende sig fra Lustberg ved Schmatzfeld (Nordharz kommune) over Schlossberg Wernigerode, besøgsminen Büchenwald ved Elbingerode og videre til Hahnenkopf ved Rübeland (byen Oberharz am Brocken). Vi får således indblik i sammenhængene mellem bjergarter og landskabsformer. De første af de i alt 24 stenkurve indeholder bjergarter fra Harzens forland: Sandsten og mergel fra det subhercyniske kridtbassin og sedimenter fra Trias og Perm, som blev løftet op og



Mineralslugtens stenkurve

stillet lodret under Harzens hævnning. I den syvende stenkurv er Harzens nordlige forkastning rekonstrueret, og man ser her underkarboniske kulmgråvækker fra grundfjeldet ved siden af Zechsteingips fra forlandet. Herefter følger devonisk og karbonisk skifer, gråvække og kalk fra Wernigerode-formationen med de typiske skift mellem skifrighed og lagdeling i de enkelte tektoniske blokke. Stenkurvene 15 til 23 indeholder typiske vulkanitter, malme og kalksten fra Elbingerode-komplekset. Der er også indsat vulkanske bjergarter fra Midtharzens årer (ty. Mittelharzer Gänge), som gennemskar Harzens grundfjeld for mere end 260 mio. år siden. De overforliggende to stenkurve indeholder bjergarter fra Bloksbjergs granitmassiv.

**Parkeringsplads på venstre side af Dornbergsweg
på vej ud af byen;
Bypark åbnet april-oktober**

4

På grænsen mellem Preussen og Braunschweig
Stapelburg borgruin

Der findes ingen dokumenter på, hvem der har bygget Stapelburg. Borgen blev formentlig bygget i det 11. århundrede og befandt sig længe i Wernigerodegrevernes besiddelse. Efter at have skiftet ejer flere gange blev borgen i 1625 givet som arv til domkapitlet i Halberstadt. Greve CHRISTIAN ERNST AF STOLBERG-WERNIGERODE lykkedes det først i 1722 at indgå et forlig med domkapitlet, så Stapelburg igen blev overdraget til grevskabet Wernigerode. Kong FRIEDRICH WILHELM I. AF PREUSSEN (1688 – 1740) annullerede godt fem år senere endegyldigt Halberstadt domkapitels territorialkrav (domkapitlet var nu preussisk) og genoprettede forbindelsen mellem Stapelburg og grevskabet Wernigerode. I dag tårner Stapelburg borgruin sig op over byen af samme navn. I murresterne finder vi bl.a. Rogenstein, som er blevet anvendt som byggemateriale.



Stapelburg borgruin



Glasværkstedet

5

Glasværkstedet Harzkristall
Glaspusteri i Derenburg

Glasværkstedet "Harzkristall" er et af de få glaspusterier, der stadig producerer glas i Tyskland. Værkstedet blev grundlagt af sudetertyskere i 1949, som genoplivede glasmagerkunsten i Harzenregionen. I 1993 blev virksomheden overtaget af delstaten Sachsen-Anhalt, inden den blev privatiseret i 2004. Siden har glasværkstedet udviklet sig til et af de vigtigste turistiske attraktioner i Nordharzen. Under det 30 minutter lange besøg mærker vi den gloende hede fra ovnen, oplever glasmagernes kunstfærdige arbejde og lærer alt, der er værd at vide om glas. Har man lyst, kan man selv forsøge at puste en kugle i besøgsværkstedet. Udenfor kan børn i alle aldre boltre sig på eventyrlegepladsen "Glazzauberland", som ligger i et smukt indrettet haveanlæg.



Glasværkstedet Harzkristall
Rundvisning dagligt mellem kl. 10.30 og 15.30
 ☎ 0049 39453 - 6800
www.harzkristall.de

6

Hævningszone ...

Horstberg i Wernigerode

På venstre side af vejen fra Wernigerode til Benzingerode kan man se resterne af et gammelt udkigstårn på Horstberg. Oppe på bjergkammen opdager vi også et blotlagt stenbrud. Horstberg har to klippeformationer: Terebratellag fra Nedre Muschelkalk og Trochitenkalk fra Øvre Muschelkalk. De mellemliggende lag fra Mellem Muschelkalk eroderede hurtigere og danner derfor en sænkning. I den centrale del af stenbruddet kan man se de overkippede lag og deres oprette stilling i Harzens nordlige hævningszone. Her blev Wellenkalkens terebratellag brudt. Vi ser herfra ud over Harzens bjerge til forlandets subhercyniske bassin. På den sydlige skråning kan man finde ler i jordbunden. Leret stammer fra Øvre Buntsandstein har har en rødlig-grå, til dels blå farve.



Kalkstensbrud og udkigstårn på Horstberg



Austbergturm

7

... og Harzens nordlige forkastning

Austberg-rundvandrestien

Knap 1 km fra det gamle teglværk i retning af Benzingerode krydser Austberg-rundvandrestien cykelrute R1 og vejen. På den 7 km lange rundvandresti går vi først i sydlig retning mod bebyggelsen Wolfsholz. Om foråret blomstrer doretealiljen her i de fugtige sænkninger. Sænkningerne er doliner eller jordfaldshuller over Zechsteingips. Lidt længere sydpå når vi grænsen af Harzens nordlige forkastning. Fra Hillberg (gråvakke; Natura 2000-område mellem Wernigerode og Blankenburg) vandrer vi østpå og krydser den historiske grænse mellem Preussen (Alt-Wernigerode) og Hertugdømmet Braunschweig, inden vi når hytten ved skovstationen Eisergarten. Vi vandrer gennem det braunschweigske område (Benzingerode) til udsigtstårnet på Austberg. Udsigtstårnet blev bygget af greverne af Regenstein i det 13. århundrede under anvendelse af Muschelkalk og gipsmørtel.

Wernigerode Tourismus GmbH

☎ 0049 39453 - 5537835

www.wernigerode-tourismus.de

Landmærker er iøjnefaldende lokaliteter, som man kan se fra lang afstand, eller særligt kendte steder. De hjælper med at finde vej i geoparken, som er en af de største i verden. Der fås en folder til hvert af geoparkens landmærkeområder.

Geopunkter er særligt vigtige lokaliteter, hvor den geologiske historie og kulturlandskabets udvikling tydeligt kan ses og studeres. Geopunkterne er nummereret fortløbende i landmærkets område og kan forbindes til individuelle georuter. Geopunkt nr. ① er altid det sted, som landmærket har sit navn efter.

Kortudsnittet hjælper dig med at planlægge din personlige **georute**, som ifølge beskrivelsen starter i den tidligere kredsby Wernigerode og slutter i den tidligere kreds Blankenburg. Grevskabet Wernigerode havde været preussisk, længe inden Kongeriget Hannover, herunder Elbingerode i områdets sydlige del (af Landmærke 8) også blev preussisk provins i 1866. Benzingerode og Blankenburg hørte dog til Braunschweig indtil slutningen af 2. verdenskrig.

Bestil flere foldere:

www.harzregion.de



8

Naturreservat

Ziegenberg ved Heimburg

Benzingerode ligger mellem Austberg og Struven eller Ziegenberg, hvor bækken Hellbach har skåret sig gennem Muschelkalkryggen. Kalkryggen omfatter også Horstberg, som er beskrevet ovenfor. Austberg, Struven-/Ziegenberg og Horstberg er sammen del af det europæiske naturfredningssystem Natura 2000. Knap halvdelen af det 146 ha store FFH-område hører ind under habitattypen "Naturlige tørre kalkenge og deres forbuskningsstadier". Ziegenberg har været naturreservat siden 1981. Det fremherskende plantesamfund er her halvtørre enge med ensian og kambunke. Under planterne vokser forskellige orkidéarter, som tiltrækker de besøgendes opmærksomhed. Områdets store mangfoldighed af planter ville være truet, hvis man opgav græsningen, da det drejer sig om et oldgammelt kulturlandskab. Det vidner forhistoriske



Struvenberg

Langakset trådspore *Gymnadenia conopsea*

og tidlige historiske fund samt Struvenburg om. Borgen blev bygget i tiden omkring de frankiske erobringer. Borgen, der er omgivet af jordvolde, hvilket er typisk for Harzen, lå øst for Benzingerode på Struvenbergs knap 286 m høje vestlige kalkstensryg (305,7 m over havets overflade). Bjerget kan bestiges fra udkanten af byen. Man kan stadig se voldenes forløb omkring de to firkantede borganlæg, der lå ved siden af hinanden.

De små nedlagte stenbrud er for det meste opbygget af lag fra Trias, der hælder stejlt mod nord. Det drejer sig hovedsageligt om Nedre Muschelkalk, delvist op til Mellem Keuper. Det var som regel Wellenkalklagenes Schaumkalksten, der blev brudt i stenbruddene. Vi kan følge stien på højderyggen og vende tilbage til udgangspunktet fra Heimburgs sydlige side. Syd for cykelrute R1 er der fordybninger i landskabet, som er opstået på grund af gipsudvinding eller udvaskning.



9

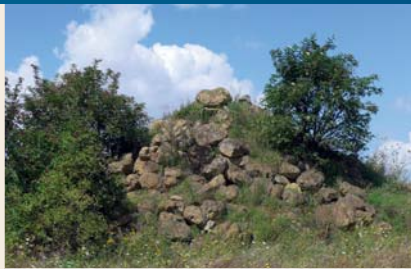
Sandstenssøjlere

Bautasten fra Benzingerode

Ifølge en saga var der engang tre kæmper, som havde en stenkastkonkurrence om, hvem der måtte få en ombejlet bondepige til kone. Da kæmperne bagefter fandt ud af, at de kastede sten havde forskellig størrelse, kunne ingen af dem kåres som vinder. De gik derfor fra hinanden i vrede. Stenene blev stående tilbage som lodrette søjler ikke langt fra A 36. To nord og en syd for motorvejen i den brede korridor mellem Heimburg og Silstedt. Det er bautastenenene fra Benzingerode. I forbindelse med arkæologiske undersøgelser forud for anlæggelse af den firesporede motorvej blev der i nærheden af stenene fundet spor af en bosættelse fra den yngre stenalder. Man fandt blandt andet en hytte, hvor ca. 40 mennesker var blevet begravet under Bernburg-kulturen (ca. 3.400 til 2.800 år f.Kr.).



En af de tre bautasten



Kalksandsten

10

Kalksandsten

Stenkegle nær Blankenburg

Der findes mere information om bautastenenene og de arkæologiske undersøgelser på rastestaden "Regensteinblick". I retning af Wernigerode finder du også en rekonstrueret grundplan af et langhus, som stammer fra den tidlige bronzealders Aunjetitzerkultur (ca. 2.300 til 1.800 år f.Kr.). Forundersøgelser og anlægsarbejder bragte dog ikke kun arkæologiske fund frem i lyset. Der blev også fundet kugleformede konkretioner af kalksandsten i Heimburg-lagene fra Santonien (Sen Kridt for mere end 83 mio. år siden). De er dannet i cirkulerende opløsninger og er mere modstandsdygtige over for forvitring end de omgivende sandsten. Kalksandstenene er blevet stablet til store kegler ved knudepunkter, f.eks. ved frakørslen til Derenburg tæt på knudepunktet Heimburg.

Fra Heimbürg kører vi mod Elbingerode og følger skiltene til besøgsminen Büchenberg. På den korte gåtur fra parkeringspladsen til indgangen kommer vi forbi mange restaurerede maskiner. Gangbesværede må godt køre helt hen til indgangen. Der får vi øje på en gittermast. Det er mast nr. 1, som minder om den engang længste industrisvævebane i Europa. Siden 1989 har der været adgang til en 600 m lang strækning på 1. niveau mellem svævebanen og skakt 1 (Rotenbergsskakten). Turen ind i minen, der også er tilgængelig for kørestolsbrugere, giver indblik i sidste driftsperiodes brydningsteknik og malmtransporten. I de folierede sten (Schalstein) finder vi interessante malmtyper, som vi kan se på vores tur rundt i skakten og i malmlegeme nr. 5. Vi mærker atmosfæren i minen, når industrisvævebanens fremdrivningsmaskineri starter og borehamre,



Indgangsbygning



I besøgsminen

læssemaskiner og slæbeskovle demonstreres. Der har været jernmalminedrift ved Elbingerode siden det 10. århundrede. Der blev især udvundet kalkholdig rød jernmalm, der viste sig at være et praktisk tilsætningsstof ved smeltning af den sure Salzgitter-malm. Efter krigens afslutning bidrog Harzens jernmalminer Büchenberg og Braunesumpf væsentligt til DDR's råjernsproduktion. I sidste driftsperiode blev der i Büchenberg hovedsageligt udvundet magnetit, jernspat og rødjernsten tilsat kvarts. Ved besøgsminen starter også en natursti, som fører gennem det historiske mineområde og følger den tidligere grænse mellem Kongeriget Hannover og Hertugdømmet Braunschweig. Stien er del af den minehistoriske rundvandrest i Bodfeld.

En kombibillet giver også adgang til drypstenshulerne i Rübeland.

Karstkilden "Eggeröder Brunnen" udspringer i Jasperode, hvor den strømmer ud af Braunesumpfadlens kalksten. Jasperode når vi via en offentlig skovsti, der drejer fra vejen mod Heimburg nordøst for Elbingerode og ikke langt fra "Drei-Herren-Stein". Vi fortsætter til fods gennem Klostergrund ad den Tyske kejser- og kongerute og går i retning af Blankenburg. Efter ca. 1 km ser vi på venstre hånd, i mørkegrå pudelavaer (spilit), indgangen til en minegang, der har drænet Mittelbergs gamle jernmalmminer. Længere nede i dalen kommer der et skilt, der fører ind i en sidedal. Herfra er det kun få skridt til den munter sprudlende karstkilde Volkmarksbrunnen. Efter en lille opstigning opdager vi på højre hånd hulen Volkmarkskeller i en kalkklippe. Hulens hovedrum ligger på to parallelle nord-syd-kløfter, der falder ca. 60° mod vest. I det 9. århund-



Volkmars kælder



Mindesmærke

rede skal der have boet en eremit her. En kirke kaldt "Michaelskirche" nævnes også i forbindelse med dette sted. Der er bevaret to indvielseskors, som er hugget ind i klippevæggene. Senere havde de sagnagtige "Volkmars Brødre" en eremitbolig her. I 1146 slog cistersiensermunke sig ned på stedet. Fundamenterne over hulen er nok rester fra det første kloster Michaelstein, som senere blev flyttet længere ned i dalen. En smal tunnel forbandt det tidligere kloster med hulekirken. Arkæologiske fund beviser, at der allerede dengang blev smeltet jernmalm i skaktovne ved "Eggeröder Brunnen". Også i det 19. århundrede blev der udvundet jernmalm i Klostergrund.

Den 16. marts 1893 omkom otte minearbejdere i Volkmarminen på grund af en dynamitekspllosion. I 2007 blev der opsat et mindesmærke i Klostergrund til minde herom.



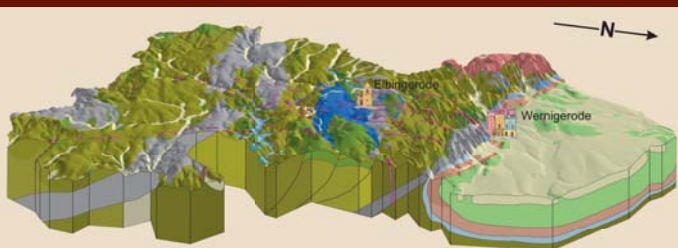


Geologiens klassiske kvadratmil

Områdets geologiske udvikling

Harzens nordlige forkastning går midt gennem landmærkets område. I nord finder vi sedimenter fra det subhercyniske bassin. Syd for Harzens nordlige forkastning rager grundfjeldet med sten fra Jordens oldtid (Palæozoikum) op. Lerskifer og gråvacke, til dels med indlejringer af kiselskifer og kalksten, findes i havaflejringer fra Devon og Nedre Karbon.

For ca. 300 mio. år siden, ved overgangen mellem Nedre og Øvre Karbon, startede den variskiske bjergkædefoldning. Klipperne blev foldet op og omdannet til skifer. Havet blev fortrængt. Dele af jordskorpen smeltede og steg op som sur magma, indtil intrusive legemer satte sig fast og kølede ned. Bloksbjergs granit er bl.a. opstået på den måde og har nået overfladen som følge af hævnings- og erosionsprocesser. Foldebjergene har været udsat for erosion siden Øvre Karbon og blev oversvømmet af Zechsteinhavet i Øvre Perm. Under Jordens Middelalder (Mesozoikum) blev enorme lag aflejret, hvoraf de fleste var dækket af havet, f.eks. ler-, sand- og kalksten fra Trias og sandsten fra Kridt. Som følge af tektoniske processer i kridttiden og langt ind i Tertiær steg horsten i Harzens grundfjeld mere end 3.000 m op langs en NV-SØ-gående brudzone, Harzens nordlige forkastning! Samtidig blev mesozoiske sedimenter nord for Harzens grundfjeld trukket op og rejst op, så deres tidligere vandrette lag nu står lodret. I Harzens nordlige udkant ligger bjergarter med forskellig forvittringsbestandighed derfor ved siden af hinanden, selvom de oprindeligt blev aflejret oven på hinanden, f.eks. Muschelkalkstenene på Ziegenberg Wernigerode, Horstberg, Struvenberg og Ziegenberg Heimburg og kridtsandstenene på Teufelsmauer og Gegensteine i områderne omkring landmærke **9** og **15**.



Signaturforklaring

Kænozoikum

□ Kvartær - Tertiær

Mesozoikum

□ Kridt

□ Trias

Palæozoikum

□ Zechstein

□ Nedre Karbon

□ Øvre Karbon - Rotliegend

□ Devon

Magmatit

□ Basiske vulkanitter og plutonitter

□ Granitoider

□ Gangbjergarter



Udvalgte informationscentre Spise- og overnatningssteder



„Zum Klosterfischer“
Blankenburg/Michaelstein
www.klosterfischer.de
☎ **0049 3944 - 351114**



Hotel „Der Kräuterhof“
Drei Annen Hohne
www.hotel-kraeuterhof.de
☎ **0049 39455 - 840**



Hotel „Blocksberg“
Wernigerode-Silstedt
www.hotel-blocksberg.de
☎ **0049 3943 - 54710**



Hotel „Am Anger“
Wernigerode
www.hotel-am-anger.de
☎ **0049 3943 - 92320**



Hotel – Restaurant
„Schlossvilla Derenburg“
www.schlossvilla-derenburg.de
☎ **0049 39453 - 67850**



Evangelisches Zentrum
Kloster Drübeck
www.kloster-druebeck.de
☎ **0049 39452-94300**



REGIONALVERBAND HARZ E.V.

Regionalverband Harz er en almennyttig forening. De ordinære medlemmer er landkredsene Goslar, Göttingen, Harz, Mansfeld-Südharz og Nordhausen samt verdensarvsbyen Quedlinburg. Foreningens formål er at fremme kunst og kultur, fredning og bevaring af fortidsminder, naturbeskyttelse og landskabspleje, den internationale ånd, tolerancen inden for alle kulturområder og den mellemfolkelige forståelse samt pleje af hjemstavns-kulturen. Målene realiseres bl.a. gennem ejerne af Harzens naturparker. Regionalforeningen, der har 130 støttemedlemmer, er desuden ansvarlig for UNESCO-geoparkens sydlige del på 6.202 km².

Udgiver: Regionalverband Harz e. V., Hohe Straße 6, 06484 Quedlinburg
☎ 0049 3946 - 96410, E-Mail: rvh@harzregion.de
1. oplag (online)
© Regionalverband Harz e. V.
Quedlinburg 2020. Alle rettigheder forbeholdes.

Internet: **www.harzregion.de**

Forfattere: Dr. Klaus George & Dr. Friedhart Knolle
Fotografi: Dr. Klaus George & Kloster Drübeck
Oversættelse: Lone Møller Hensel
Design: Design Office Agentur für Kommunikation GmbH, Bad Harzburg

Med venlig
støtte:

